

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 1494-01-20 א' נ' ק'

20 אוקטובר 2020

לפני כבוד השופט שאול שוחט, סג"נ -אב"ד

כבוד השופטת עינת רביד

כבוד השופט נפתלי שילה

מערערים

1. א' א'

2. ד' ר'

ע"י ב"כ עו"ד קראוס

נגד

משיבים

1. ט' ק'

2. מ' ג'

ע"י ב"כ עו"ד טובי ועו"ד פורמן

ספרות:

שאול שוחט פגמים בצוואות

אהרן ברק פרשנות במשפט (כרך ד - פרשנות החוזה, תשס"א)

חקיקה שאוזכרה:

חוק הירושה, תשכ"ה-1965: סע' 8, 19, 54(ג), 147

מיני-רציו:

* ערכאת הערעור קבעה כי מסמך שכותרתו "הסכם שותפות" עונה על כל הדרישות הצורניות של צוואה בכתב יד ומשקף את רצון המנוח להורות במסגרתו מה ייעשה ברכושו לאחר מותו, על כן יש ליתן צו קיום צוואה למסמך כצוואתו של המנוח.

* ירושה – צוואה – הוכחתה

* ירושה – צוואה – קיומה

ערעור וערעור שכנגד על פסק דין במסגרתו נדחתה בקשה לקיום מסמך שכותרתו "הסכם שותפות" כצוואתו של המנוח וניתן צו ירושה אחר עזבונו.

בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור העיקרי, דחה את הערעור שכנגד ופסק:

מהותו של מסמך כצוואה נקבעת על פי מבחנים מהותיים וצורניים שבאים לבדוק אם מקיים הוא את הדרישות הצורניות שקבועות בחוק הירושה לצורך השתכללותו והפיכתו לצוואה תקפה ואם מבחינת תוכנו בא הוא להסדיר את חלוקת רכושו של אדם לאחר פטירתו להבדיל מהבעת רצון לצוות, מתן הנחיות או טיוטה. לפנינו מסמך שעונה, מבחינתו של המנוח, על כל הדרישות הצורניות של צוואה בכתב יד. מדובר במסמך שמכיל הוראות הנחלה ברורות, אופרטיביות שתחולנה לאחר מות ואין בכותרת כדי לשנות ממהותו. המנוח גמר בדעתו לצוות כפי שציווה ומנוסח "ההסכם" עולה בביורר שכוונת המנוח הייתה להורות במסגרתו מה ייעשה ברכושו לאחר מותו. משהמסמך הוכר כצוואה, לא היה כל מקום לדרוש מהמערערות ראייה לתקפותו והדרישה של בית משפט קמא שהמנוחים יפעלו להסדיר את רצונותיהם המשותפים ב"באופן ברור ומסודר תוך חתימה במעמד שני עדים" אינה במקומה. לפיכך יש ליתן צו קיום צוואה למסמך מושא המחלוקת כצוואתו של המנוח.

פסק דין

השופט שאול שוחט, סגן נשיא, אב"ד:

1. ביום 14.8.94 נערך על ידי מר ב' ג' ז"ל, בכתב יד, מסמך שנושא כותרת "הסכם שותפות של ש' ש' וב' ג'" ובו הוראות מה ייעשה ואיך ייעשה "במות האחד או שנינו יחד" ברכוש שפורט בו (להלן: **המסמך**). בתחתית המסמך, בסופו, מופיע כיתוב שמותיהם, באופן מלא, של השניים.
 2. לעת עריכת המסמך הייתה ש' ש' בת זוגו של המנוח.
 3. ביום 30.5.16, לאחר פטירת המנוח, הגישה ש' ש' את המסמך לרשם לענייני ירושה ובקשה לקיימו כצוואת המנוח.
 4. המשיבות, המערערות שכנגד, בנותיו של המנוח (להלן: **המשיבות**) התנגדו לבקשה.
 5. במהלך ההליכים המשפטיים בבית משפט קמא הלכה ש' ש' לבית עולמה והמערערות, המשיבות שכנגד, בנותיה (להלן: **המערערות**) באו בנעליה (להלן: **המנוחה**).
 6. בית משפט קמא בחן את טיבו של המסמך ואת מאפייניו וקבע, כי כותרתו "הסכם שותפות"; הוא נושא תאריך 14.8.94; נכתב כולו בכתב ידו של המנוח, בלשון רבים; כולל הוראות לאחר פטירה מטעם המנוחים מבלי לנקוט במילים שמורכבות מהשורשים י.ר.ש או צ.ו.ה.; החתימות בתחתיתו, שנחזות להיות החתימות של המנוחים, הינן אכן חתימותיהם "כפי שנהגו לחתום באותה עת" (עמ' 6 לפסק הדין וסעיף 56 לפסק הדין).
- על רקע מאפיינים אלה קבע בית משפט קמא את המתווה להכרעה:

"משכך נדרש עתה להבין מהו המסמך אשר הוגש לקיום כצוואת המנוח בהסתמך על הדרישות המנויות בסעיף 19 לחוק הירושה ביחס לעריכת צוואה בכתב יד. לנוכח תוכנו של המסמך נדרש תחילה לבחון האם המדובר בצוואה משותפת או שמא צוואה משותפת שהיא גם צוואה הדדית. כן נדרש למשמעות שהמסמך נערך כולו בכתב ידו של המנוח בלבד. גם לכך יש נפקות. מקום בו אכריע כי אין המסמך מקיים את כלל הדרישות הנחוצות כדי להכיר בו כצוואה אזי, נצטרך לבחון האם המדובר בהסכם המנוגד לסעיף 8(א) לחוק הירושה האוסר על עריכת עסקאות בירושה עתידית".

בתום ההליכים לפניו, קיבל בית המשפט קמא את התנגדות המשיבות, דחה את הבקשה לקיום המסמך כצוואתו של המנוח והורה על מתן צו ירושה אחר עזבונו.

7. המערערות לא השלימו עם פסק הדין והגישו את הערעור שלפנינו. המשיבות, הגם שזכו בדין, הגישו ערעור שכנגד בו הן מבקשות להגן על פסק הדין מטעמים אחרים (המסמך אינו נושא את חתימת המנוח והשפעה בלתי הוגנת) זכות שעומדת להן גם ללא הגשת ערעורן.

8. אפתח ואומר – דין הערעור העיקרי להתקבל. קביעה זו טומנת בחובה דחיית הערעור שכנגד.

9. להלן נוסח המסמך מושא המחלוקת כפי שהודפס והוגש על ידי ב"כ המערערות כמוצג ב' :

14.8.94

הסכם שותפות של ש.ש.ו ב.ג.

הוסכם כי לאחר מותנו של האחד או שנינו יחד הרכוש המשותף יחולק כדלהלן:

1. במות ב.ג.

א. חשבונות בנק משותפים עוברים ל ש.ש.

1. בבנק,,,

2. בבנק,,,

3. xxx.

ב. מחצית ביטוח חיים בחברת xxx עוברים ל ש.ש. מחצית לבנות.

ג. כל ביטוח מנהלים ב xxx עוברים לבנות.

ד. מכונית הרשומה על שמי לבנותיי.

ה. חשבון על שמי ב xxx משותף לבנותיי ו מ.פ.

ו. הלוואה שניתנה לר'ני ל ש.ש.

ז. הלוואה שניתנה ל א.ק לבנותיי.

2. במות ש.ש.

א.העוצמה עוברת לבנותי.

ב.חשבונות משותפים ל ב.ג.

ג.שלוש הדירות וזכויותי ב XXX לבנותי.

ד.למרות האמור לעיל ב.ג.רשאי להתגורר בדירתי ב XXX עד סוף ימיו,

ואינו רשאי להעביר את זכויותיו.

ה.הלוואה שניתנה לר'ני עוברת להם במתנה.

ש.ש

ג.ג

10. אין מחלוקת שהמסמך כולו, מתחילתו ועד סופו, למעט מה שנחזה להיות חתימתה של המנוחה נכתב בכתב ידו של המנוח. בית משפט קמא גם קבע, עובדתית, כי הרישום בתחתית המסמך, שנחזה להיות חתימות השניים, הוא אכן חתימותיהם (ס' 56 לפסק הדין). את קביעתו זו סמך בית משפט קמא על הודאת המשיבות כי שמו של המנוח בתחתית המסמך אכן כתוב בכתב ידו ועל הליך גילוי מסמכים ממנו עלה, כי רישום השם בתחתית המסמך זהה לרישום השם במכתב שנשלח על ידו לחברת ביטוח ועל צ'ק שנמשך על ידו, שניהם בסמוך למועד בו נערך המסמך מה שבהחלט מלמד שבאותה עת נהג המנוח לחתום על דרך רישום שמו. עוד ציין בית משפט קמא כי גם המנוחה נהגה כך והראיה צוואה משנת 1985 שנערכה בכתב ידה שנושאת את שמה כחתימתה. על קביעה זו מלינות המשיבות (שזכו בדין) בערעור שכנגד.

לא מצאתי מקום להתערב בקביעה זו של בית משפט קמא.

ס' 19 לחוק, שעניינו צוואה בכתב יד, לא דורש שהמצווה ישתמש דווקא בחתימתו הרגילה בבואו לחתום על הצוואה. הדרישה היא לחתימה בכתב ידו של המצווה וצורת החתימה לא נמנית עם דרישות החוק (שי שילה, "פירוש לחוק הירושה, תשכ"ה – 1965" כרך א' 193 – 194). מאחר שהמשיבות אישרו, כי רישום השם של המנוח נעשה על ידו ובכתב ידו ממילא אין חשש לזיוף והיה עליהן להניח תשתית עובדתית מוצקה יותר לטענה, כי המנוח רק כתב את שמו ולא חתם בשמו בפרט נוכח הודאתן שלהן, כי הן לא באמת מכירות את צורת חתימתו של המנוח (המשיבה 1 עמ' 14 לפרוטי ש' 31 עד עמ' 15 ש' 9 והמשיבה 2 בעמ' 16 לפרוטי ש' 28 עד עמ' 17 ש' 17).

5) מה שמלמד שהן והעדים מטעמן מעידים על אופן חתימתו מתוך המסמכים שהן בחרו להגיש לבית המשפט (עמ' 13 לפרוט' ש' 22-23 ועמ' 14 לפרוט' ש' 6-8).

11. הנה כי כן לפנינו מסמך שעונה, מבחינתו של המנוח, על כל הדרישות הצורניות של צוואה בכתב יד. כך למעשה קבע גם בית משפט קמא. בית משפט קמא קבע כי מתקיימות בו, במסמך, מבחינת המנוח "כל ההוראות הפורמליות של סעיף 19 לחוק הירושה (כתוב כולו בכתב יד, חתום על ידו ונושא תאריך)" (ס' 89 לפסק הדין) וכי הוא, כמסמך אשר הוגש לקיום על ידי המנוח "מכיל הוראות לאחר פטירה, ולא סתם הוראות כי אם הוראה בזו הלשון "הוסכם כי לאחר מותנו של האחד או שנינו יחד...". למעשה המנוחים קבעו במסגרת המסמך, כי הוראותיו תיכנסנה לתוקף עם מותו של אחד מהם או במות שניהם יחדיו..." (ס' 38 לפסק הדין).

12. לאור דברים נכוחים אלה, היה על בית משפט קמא לסיים את הדין לדחות את ההתנגדות ולקיים את המסמך כצוואתו של המנוח. על כך נלמד מת"ע 2150/74 בלה נדבי נ' משה נדבי ואח' [פורסם בבנו] פ"מ תשל"ז (1) 309 אליו הפנה בס' 47 לפסק הדין ובו נקבע, כי צוואה של שניים שנכתב בכתב ידו של אחד מהם תקיים כצוואתו של אותו אחד בלבד; מע"א 70/88 פז נ' אלון פ"ד מד (3) 32 שם קוימה צוואה שנכתבה בכתב ידה של המנוחה ונשאה את חתימתה וחתימת המנוח דווקא כצוואה בעדים תוך שבית המשפט מציין, כי קוימה כצוואה בכתב יד יהיה בגדר פתרון חלקי. בכך כיוון למעשה לכך שזו תקיים רק כצוואת המנוחה משנכתבה בידיה; אהרון ברק, "פרשנות במשפט - צוואה" עמ' 69 אשר סבור, כי בצוואה משותפת יש להגמיש את דרישות הצורה וכי די בחתימה של בן הזוג על צוואה כזו שנכתבה בכתב ידו של בן זוג האחר ולא נדרש שהצוואה תהיה בכתב ידם של כל אחד מהם הרחבה שאין אנו נדרשים לה כאן שכן המסמך לא הוגש לקיום כצוואתה של המנוחה; שאול שוחט, "פגמים בצוואות" מהדורה שלישית עמ' 80.

בית המשפט קמא בחר, כזכור, שלא לקיים את המסמך כצוואתו של המנוח. הטעם לכך – בית משפט קמא לא השתכנע, כי התגבשה אצל המנוח כוונה סופית שמסמך זה יהווה את צוואתו. (ס' 89 לפסק הדין). לגישתו, בבוא בית משפט לדון בשאלת תוקפה של צוואה בכתב יד עליו לבחון תחילה האם המסמך שלפניו השתכלל לכדי צוואה "או שמא המדובר במסמך שנכתב בין הכותב לבין עצמו ואשר כלל לא הייתה כוונה לצוות באמצעותו" (ס' 43 לפסק הדין) ובפרט "במקרה בו נפלו פגמים בביצוע הוראות החוק, ובמיוחד שכמדובר (כך במקור) במסמך שאין נוקטים בו לשון ציווי ומבוקש לרפא את הפגם על פי הוראות סעיף 25 לחוק" שאז "עצם הפגם מעורר את הצורך לבחון האם הייתה קיימת אותה גמירת דעת הנדרשת לקיומו של המסמך כצוואה" (סעיף 89 לפסק הדין). במקרה שלפנינו, כך בית משפט קמא, "מהעדויות ומכל החומר שהובא לפני התרשמתי, כי המנוחים לא התכוונו לערוך צוואה משותפת או לראות במסמך שערכו כצוואה" להבדיל מהסכם שותפות ביחס לרכושם לאחר פטירתם, הסכם שמנוגד לדין הקיים (ס' 104 לפסק הדין).

האמנם?

מהותו של מסמך כצוואה נקבעת על פי מבחנים מהותיים וצורניים שבאים לבדוק אם מקיים הוא את הדרישות הצורניות שקבועות ב**חוק הירושה** לצורך השתכללותו והפיכתו לצוואה תקפה ואם מבחינת תוכנו בא הוא להסדיר את חלוקת רכושו של אדם לאחר פטירתו להבדיל מהבעת רצון לצוות, מתן הנחיות או טיוטה. בהקשר זה קובע **ס' 54(ג) לחוק הירושה** כי ההנחלה לאחר מות, על דרך של צוואה, יכולה להיעשות בלשון "מתנה, מחילה או הודעה או בכל לשון אחרת" ובלבד שהלשון תתייחס להנחלה שתיכנס לתוקפה לאחר המוות. בענייננו נוקט המסמך (שעומד כאמור בכל דרישות הצורה שצוואה בכתב יד) לשון ברורה בדבר חלוקת הרכוש של כל אחד מהשניים "לאחר מות(נו) של האחד או שנינו יחד". כך למעשה גם קבע בית משפט קמא. אכן. כותרת המסמך "הסכם שותפות" והמסמך אף פותח ואומר "הוסכם כי לאחר..." ברם, אין באלה אלא כדי להבהיר ששנינו הסכמנו (בבחינת אנחנו שנינו גמרנו בדעתנו) שלאחר מותו של מי מאתנו או במות שנינו יחדיו תחולנה ההוראות שאנו מורים עליהן להלן. אין באלה כדי להביא את המסמך בגדר הסכם אסור לפי **ס' 8 לחוק הירושה** שכן אין בו שום הוראה (אף לא מכללא) שמהווה הסכם מתנה לאחר מיתה ואין בו שום הוראה שיש בה כדי למנוע ממי מהשניים לשנות את הוראות ההנחלה שקבע. הרציונל שעומד בבסיס **ס' 8 לחוק הירושה** לא מתקיים כאן. בית משפט קמא הקדיש פרק שלם להוראת **ס' 8 לחוק הירושה** (ס' 92 – 102 לפסק הדין) וקבע כי ענין לנו בהסכם לפי **ס' 8 לחוק הירושה** רק משום כותרתו של המסמך ללא כל הסבר (ס' 103 לפסק הדין) ומבלי שנתן דעתו, כי בין הנוחלים על פיו יש גם צדדים שלישיים כמו בנותיו של המנוח ואף אדם זר שנוחל יחד איתן כספים בחשבון מסוים. מדובר אפוא במסמך שמכיל הוראות הנחלה ברורות, אופרטיביות שתחולנה לאחר מות ואין בכותרת כדי לשנות ממהותו (ראו להבדיל ע"א 1978/05 פלונית נ' פלונית ואח' 10.1.07 שם לא נכללו הוראות הנחלה כלשהן מחד ונעשה שימוש בביטוי ייפוי כוח שכל שניתן להבין מההקשר בו נכתב על כוונה של המנוח להרשות לבתו לבצע שורה של פעולות בשמו).

בית משפט קמא ראה להקנות משנה חשיבות לכותרת בהסתמך על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה ב-**ת"ע 25797-12-15 ז' ק' ק' נ' ג' ס'** [פורסם בנבו]; 19.12.18 אלא שבפסק דין זה מסמך הצוואה היה פגום צורנית משלא נשא חתימה של המנוחה (לכן אין חזקת אמיתות מה שמעביר את נטל השכנוע על שכם מבקשי הקיום) נכתב במחברת ונותר כחלק בלתי נפרד ממנה אף הוקדש בו מקום לעדים לעריכת צוואה מה שמצביע על כוונה לערוך צוואה בעדים. העובדות שם, אפוא, רחוקות כמרחק מזרח ממערב לעומת העובדות במקרה שלפנינו. לא בכדי ראה שם בית המשפט בעובדה שהמסמך לא נשא כותרת צוואה ראויה נוספת, בוודאי לא בלעדית, לחוסר גמירת דעת מה גם שהמסמך היה בידי המנוחה שנה וחצי מזמן עשייתו והיא לא חתמה עליו עובדה שגם היא הטילה ספק בכוונתה לצוות.

13. אכן, המסמך אינו יכול להיות מקוים כצוואה של המנוחה שכן הוא לא כתוב בכתב ידה. אין בכך כדי למנוע קיומו כצוואה של המנוח. ברור לחלוטין הרצון של שניהם להנחיל לאחר מות את הרכוש כפי שנכתב במסמך. על כך שאף רצון המנוחה היה להנחיל כאמור תלמד העובדה שהוראות הצוואה מושא המחלוקת זהות להוראות צוואתה משנת 1985 לפיה בנותיה יורשות את כל רכושה כשלמנוח ניתנת זכות מגורים בלבד בדירה, זכות מגורים אישית. ההבדל היחיד – החשבונות המשותפים (שנצברו במהלך השנים בין 1985 ל-1994) שלגביהם ניתנה ההוראה כפי

שניתנה. העובדה שרצון המנוחה סוכל מבחינה טכנית, בשל הפגם הצורני, לא צריכה לסכל את רצונו של המנוח שעל קיומו אנו אמונים.

14. בית משפט קמא מפרט ומסביר מדוע יש להגיע למסקנה כי המנוח לא גמר בדעתו לצוות. אביא את הדברים שלא לפי סדר הבאתם בפסק הדין:

א. המנוחה ערכה צוואה בשנת 1985 שהוכתרה בכותרתה "צוואה" בעוד שהצוואה מושא המחלוקת הוכתרה כהסכם.

ב. לא הוצגה ראייה שהמנוח התכוון שהצוואה מושא המחלוקת תהיה תקפה.

ג. לאחר עריכת הצוואה מושא המחלוקת המנוח העביר את שמות המוטבים על פיה לחברת הביטוח.

ד. המנוח לא סיפר לבנותיו (המשיבות) שערך את הצוואה מושא המחלוקת.

ה. המערערות פעלו לקביעתן כיורשות של אמן המנוחה על דרך ירושה על פי דין חלף הגשת בקשה לקיום צוואתה משנת 1985.

על כך שמהותו של המסמך הנחזה להיות צוואה היא הקובעת ולא הכותרת הרחבנו בדברינו לעיל. מעבר לכך עוסקים אנו באומד דעתו של המנוח ולא של המנוחה, אומד דעת שנלמד ממסמך שהוא ערך שמתייחס לשני אנשים, לו ולמנוחה. בעוד שהצוואה משנת 1985 היא צוואת יחיד הצוואה מושא המחלוקת התימרה להיות צוואה משותפת והכותרת הסכם שותפות באה אך להדגיש כי מדובר בהחלטה משותפת. גם העובדה שהצוואה מושא המחלוקת היא צוואתו היחידה של המנוח מלמדת שגמר בדעתו לצוות כפי שציווה.

משהמסמך מושא המחלוקת הוכר כצוואה (כך גם בית משפט קמא) לא היה כל מקום לדרוש מהמערערות ראייה לתקפותו והדרישה של בית משפט קמא שהמנוחים יפעלו להסדיר את רצונותיהם המשותפים ב"באופן ברור ומסודר תוך חתימה במעמד שני עדים" כלל אינה במקומה.

ההוראה שנתן המנוח לחברת הביטוח, לאחר עשיית הצוואה מושא המחלוקת, לרישום הזכות בהן על פי הצוואה כמוטבים בפוליסה לא רק שלא מלמדת על העדר גמירת דעת אלא מלמדת על רצונו להבטיח את קיום ההוראה המזכה וזאת נוכח הוראת [ס' 147 לחוק הירושה](#). העובדה שהמנוח נקט בשתי פעולות להבטחת אותה זכאות דווקא מלמדת על גמירת הדעת ולא גורעת הימנה. למותר לציין שהפנייה של המנוח בשנת 1999 לחברת הביטוח, פנייה שנוקפה לחובתו על ידי בית משפט קמא, כלל לא עסקה במוטבים אלא בעדכון פרטים.

המנוח לא סיפר לבנותיו על עשיית הצוואה. מאימתי שיתוף או אי שיתוף הזוכים בדבר עשיית צוואה מלמדת על קיום או העדר גמירת דעת של המצווה?

אכן המערערות פעלו לקביעתן כיורשות אמן המנוחה על פי דין. לא הגישו את צוואתה משנת 1985 לקיום. ראשית, מבחינת התוצאה – חד היא. המערערות הינן יורשות בשלמות של עיזבון אימן גם על פי צוואתה משנת 1985. שנית, אינני רואה את הקשר בין הפעולה בה נקטו המערערות, בשנת 2018 עת הגישו את הבקשה לצו ירושה אחר עיזבון אימן, לבין שאלת גמירת דעתו של המנוח בצוואתו מושא המחלוקת משנת 1994.

15. סוף דבר - לו דעתי תישמע יתקבל ערעור המערערות ויידחה ערעור המשיבות נוכח הקביעה הברורה כי הצוואה מושא המחלוקת נושאת את חתימתו של המנוח. הטענה הנוספת בערעור שכנגד, כי יש לפסול את הצוואה מחמת השפעה בלתי הוגנת של המנוחה על המנוח נטענה בלשון רפה (סע' 6 לתמצית טענות הערעור שכנגד) וללא כל הפנייה, בין עובדתית בן משפטית. פועל יוצא יינתן צו קיום צוואה למסמך מושא המחלוקת כצוואתו של המנוח. כן אמליץ לחברי לבטל את ההוצאות שנפסקו לחובת המערערות בבית משפט קמא ולחייב את המשיבות לשלם למערערות הוצאות ושכר טרחת עורך דין בשתי הערכאות כדי סך של 80,000 ₪. העירבון שהפקידו המערערות יושב להן באמצעות בא כוחן. העירבון שהפקידו המשיבות בערעור שכנגד יועבר למערערות באמצעות בא כוחן ע"ח ההוצאות שנפסקו.

**שאל שוחט, שופט
סג"נ-אב"ד**

כבוד השופטת עינת רביד:

אני מסכימה.

עינת רביד, שופטת

כבוד השופט נפתלי שילה:

אני מסכים. לב המחלוקת בתיק זה היא השאלה האם העובדה שכותרת המסמך היא "הסכם שותפות" מעלה ספק בדבר כוונת המנוח שהמסמך ישמש צוואה. כפי שציין א"מ פרופ' שילה ז"ל בספרו "פירוש לחוק הירושה", כרך א עמ' 462 ביחס [לסעיף 54 \(ג\)](#) לחוק הירושה:

"...דברים אלה הוכנסו כדי ללמדנו שאין להיות דווקניים והעיקר אינו באיזו לשון משתמשים כשכותבים צוואה, אלא יש לרדת לכוונת הכותב. אם משתמע מהכתוב שהכותב התכוון לצוות – לפנינו צוואה... הגישה הכללית היא להכיר במגוון רב של לשונות וביטויים".

כפי שציין חברי אב"ד השופט שוחט, במקרה דנן, מנוסח "ההסכם" עולה בבירור שכוונת המנוח היתה להורות במסגרתו מה ייעשה ברכושו לאחר מותו. המילים בפתח המסמך: "הוסכם כי לאחר מותנו של האחד או שנינו יחד הרכוש המשותף יחולק כדלהלן...", לא מותרים כל ספק שכוונת המנוח (ואף המנוחה) היתה ליתן הוראות הורשתיות במסמך זה ולכן מדובר בצוואה בכתב יד שנערכה כדין.

נפתלי שילה, שופט

הוחלט בהתאם לפסק דינו של כבוד סג"נ אב"ד השופט שוחט.

המזכירות תמציא העתק מפסק הדין לב"כ הצדדים.

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת

שאל שוחט, שופט
סג"נ-אב"ד

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

שאל שוחט 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה